

Schriftlezingen: Johannes 20: 1-18

1 Johannes 4: 7-21

Gemeente van de opgestane Heer, hier in de kerk en verspreid over vele huiskamers,

Tijdens één van mijn afscheidsbezoeken vertelde een gemeentelid me dat hij mijn preken altijd zo waardeerde, omdat ik de politiek er buiten liet. Het was bedoeld als compliment, maar zo ervoer ik het niet. Oei, dacht ik, dan heb ik toch iets verkeerd gedaan in de afgelopen jaren. Heb ik de Bijbelse boodschap te eenzijdig weergegeven? Heb ik het evangelie de tanden uitgetrokken?

Nu kun je er nog verschillend over denken wat politiek is. Partijpolitiek heb ik inderdaad proberen te vermijden en stemadviezen heb ik niet gegeven. Maar gerechtigheid, vrede, heelheid van de schepping – dat is toch politiek? Bijbelse verkondiging heeft alles te maken met de wereld waarin we leven, met de sociaal-economische verhoudingen, met winnaars en verliezers.

En wat betekent Pasen dan? Is dat een lentefeest? Licht dat het wint van het donker?

Vertrouwen dat we na onze dood zullen opstaan en thuiskomen bij God? Of heeft Pasen te maken met een weg van liefde en barmhartigheid?

De veertigdagentijd had als thema 'Ik ben er voor jou' (evenals *The Passion* donderdagavond in Roermond). Centraal stonden de zeven werken van barmhartigheid: de hongerigen eten en de dorstigen drinken geven, de naakten kleden, de vreemdelingen onderdak bieden, de zieken verzorgen, de gevangenen bezoeken en de doden begraven. Daar zit natuurlijk ook een persoonlijke kant aan: wat je zelf doet voor een ander, maar ook een politieke kant: hoe richten we de samenleving in?

Vorige week stuitte ik op de aankondiging van een nieuwe film: *The New Gospel*, het nieuwe evangelie. Regisseur Milo Rau is gevraagd de laatste dagen van Jezus opnieuw te verfilmen in het Italiaanse Matera. Al spoedig realiseert hij zich dat hij niet zomaar een fictieve versie kan opnemen. Dat zou botsen met de bittere realiteit van het leven van het leger aan seizoenswerkers dat rond Matera jaarlijks de olijven, vijgen en tomaten plukt. Veelal vluchtelingen die vanuit Afrika in Italië waren beland. En zo maakt hij een verfilming die een combinatie is van documentaire en fictie, met een activist die zich al sinds 2001 inzet om de positie van seizoenswerkers te verbeteren, in de rol van Christus, de verlosser. Kijken we naar een korte trailer van de film:

<https://www.filmtotaal.nl/video/629409>

De film roept de vraag op waar het verhaal van Christus eigenlijk over gaat. In de visie van de regisseur: over iemand die het leven van rechteloze en uitgebuide medemensen wilde verbeteren.

Hoe dan ook, als iemand de weg van barmhartigheid, de weg van volgehouden liefde, tot het einde heeft volgehouden, dan is dat Jezus.

En wat betekent Pasen dan? Pasen is de bekroning van die weg van barmhartigheid, van volgehouden liefde. Daarom heeft God Jezus door de dood heen gehaald, hem gerehabiliteerd. Jezus' leven lijkt op een mislukking uit te lopen, maar de weg van barmhartigheid en liefde is juist de enige weg die toekomst heeft, zo laat God met Pasen weten. In de zaligsprekingen had Jezus het gezegd (Matt. 5:7): *Gelukkig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden.* Met Pasen ondervindt Jezus Gods barmhartigheid.

Het initiatief ligt van meet af aan bij God. Johannes omschrijft dat heel mooi in zijn brief: *Wij hebben lief omdat God ons het eerst heeft liefgehad. God is liefde en de liefde komt uit God voort.* En dan schrijft Johannes heel concreet: *En hierin is Gods liefde ons geopenbaard: God heeft zijn enige Zoon in de wereld gezonden, opdat we door hem zouden leven.*

Leven. Dat is niet een alleen een leven na onze dood, als ook wij zullen opstaan tot een leven met God. Maar het is allereerst een leven op deze aarde, als we opstaan tegen alles wat het leven kapot maakt en mensen kleineert.

Al aan Mozes heeft God zich laten kennen als: Ik ben, Ik ben er voor jou. Dat doortrekt heel Gods geschiedenis met Israël en vindt zijn concentratie in Jezus.

Johannes zegt: als je wilt weten wie en hoe God is, kijk dan naar Jezus. Zodat je kunt zeggen: Jezus, daar gaat God. Jezus was op en top de mens, zoals God hem heeft bedoeld. Gods sprekend evenbeeld, met ontferming over mensen bewogen, in een onvoorwaardelijke liefde, met een grenzeloze trouw. Zo Vader zo Zoon. Johannes schreef zijn brief waarschijnlijk rond 100 na Christus, een tijd waarin veel verwarring was voor de jonge christelijke kerk: veel verschillende interpretaties van het geloof in Jezus deden de ronde.

Zoals er ook in onze dagen vormen van spiritualiteit zijn, waarin het alleen maar draait om het eigen ik, zonder engagement met de samenleving, zo waren er ook in Johannes' dagen gelovigen die zichzelf heel spiritueel vonden. Zij beriepen zich op Gods Geest en beweerden dat die Geest hun een superieur geloofsinzicht en geestelijk leven had geschonken. Zij hadden

hun geestelijke opstanding al achter de rug, en de wereld met al haar conflicten en onrecht, ach, wat hadden zij daarmee te maken?

Johannes verzet zich in zijn brief tegen mensen, die het geloof vergeestelijken, helemaal voor zichzelf alleen bestemmen. Het zit hem hoog dat mensen zich met vrome verhalen onttrekken aan elkaar en aan de samenleving. Johannes beseft welk gevaar de gelovigen bedreigt wanneer ze hun liefde, hun concrete inzet voor anderen inruilen tegen vage, geestelijke toestanden.

Hij benadrukt waarom het gaat in het evangelie, voor mensen die daar misschien geen actieve herinnering meer aan hebben.

Wanneer God zich laat kennen, zijn heil laat zien, dan is dat een tastbaar gebeuren. Het kennen van God kan alleen door de persoon van Jezus, die onder ons geleefd heeft, met eenzelfde lichaam, dezelfde ervaringen en emoties als wij. Gemarteld en vermoord. Hij leefde het 'Ik ben er voor jou' tot het uiterste, maar daarvoor was geen plaats in deze wereld. In een wereld waar hardheid en liefdeloosheid het laatste woord lijken te hebben, laat God het er niet bij zitten: Hij haalt Jezus door de dood heen. Pasen: de overwinning van de liefde en de barmhartigheid. Maar we kunnen geen Pasen vieren als we Goede Vrijdag niet serieus nemen. Johannes bindt het geloof aan de aarde door te wijzen op Jezus. Gezonden als Gods Zoon in deze wereld, een heiland, redder, bevrijder van de wereld. Aan wie de bedoeling van God was af te lezen én de liefde van God.

Ja, ook de bedoeling van God met ons aller leven, met het menszijn van ieder van ons. Vanaf de schepping van de mens is de relatie tussen God en mens een worsteling geweest. In de levensruimte die God de mens heeft toebemeten, is ruimte om te kiezen: het goede, maar ook het kwade. Vanaf het begin kon de mens God zoeken, leven in zijn spoor, maar kon hij ook falen, zich van God af bewegen.

Er loopt een rode draad door de Bijbel: God wendt zich in liefde toe naar de aarde en de mens, maar de mens gaat daar tegenin en is niet bij machte om die liefde te beantwoorden. God zegt in woord en daad 'Ik ben er voor jou', maar de mens is er zo vaak niet voor God en voor de medemens. En toch laat God het werk dat zijn hand is begonnen niet los, verbreekt God de band met de mens niet. De trouw is een wezenlijk bestanddeel van Gods liefde. In Jezus wordt die trouw concreet en tastbaar.

Johannes schrijft: *Het wezenlijke van de liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden om verzoening te brengen voor onze*

zonden. Eindelijk iemand die beantwoordde aan Gods bedoeling, in wie het verbond tussen God en mens is gelukt.

Zijn levensweg bracht verzoening teweeg tussen God en mens. Zelfs toen het verschrikkelijkste gebeurde: Gods Zoon door ons mensen aan het kruis geslagen, betekende dat niet ‘einde oefening’. God gaat met ons mensen door. Pasen is ook het feest van de vergeving, van het nieuwe begin. Niet alleen voor Petrus, die zijn Heer driemaal verloochende. Als je gefaald hebt, misschien wel een grote puinhoop van je leven hebt gemaakt, als je het niet meer ziet zitten, ook dan zegt God tegen jou: ‘Ik ben er voor jou’. Er is steeds weer een nieuw begin mogelijk, een opstaan.

Johannes schrijft: *als God ons zo heeft liefgehad, moeten ook wij elkaar liefhebben.*

Elkaar liefhebben – dat is in de Bijbel niet een verheven, duizelig makend en hevig gevoel, maar concreet gericht zijn op de situatie en noden van andere mensen. Het geloof moet handen en voeten krijgen in het leven van alledag.

De werken van barmhartigheid, die in de veertigdagentijd centraal stonden, bepalen ons daarbij. In Matteüs 25, waaraan ze zijn ontleend, vragen mensen: *Heer, wanneer hebben wij u hongerig gezien en te eten gegeven, of dorstig en u te drinken gegeven? Wanneer hebben wij u als vreemdeling gezien en opgenomen, u naakt gezien en gekleed? Wanneer hebben wij gezien dat u ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar u toegekomen?* En dan krijgen ze als antwoord: *Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.*

Johannes zegt het op zijn manier: *Want iemand kan onmogelijk God, die hij nooit gezien heeft, liefhebben als hij de ander, die hij wel ziet, niet liefheeft.*

Het kan lijken als een druppel op een gloeiende plaat. Sander de Kramer, die afgelopen woensdag de *Four Freedoms Award* kreeg voor zijn vrijwilligerswerk in Afrika, zei dat praten over een druppel op een gloeiende plaat een alibi is om maar niets te hoeven doen. Het jodendom heeft zich altijd hieraan vastgehouden: *wie één mens redt, heeft de wereld gered.*

God heeft met Pasen één mens gered en met hem de wereld gered.

Amen.